

TELLING VAN WERKNEMERS IN ZEER FLEXIBELE TEWERKSTELLINGSVORMEN

DOOR | **PETER VETS**

Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ)

1. INLEIDING

Met het Dynam-(Reg)-project hebben we de voorbije jaren heel wat dynamiek op de arbeidsmarkt kunnen blootleggen. Zo stelden we vast dat er bij een vergelijking tussen 2 tijdstippen (bijvoorbeeld 30 juni van het actuele en het voorgaande jaar) niet alleen meer of minder werknemers geteld worden, maar ook dat er heel wat werkgevers hun werknemersbestand zagen toenemen of krimpen, en heel wat werknemers zagen instromen en uitstromen. Bovendien blijkt, dat zelfs in periodes van een stabiele werkgelegenheid, heel wat werknemers een jobtransitie hebben gemaakt.

Maar de meting die de arbeidsdynamiek in kaart moet brengen vertrekt wel vanuit een telling die gericht is op het meten van stabiele tewerkstelling. Bij de vergelijking van de tewerkstelling op twee tijdstippen wordt immers een impliciete veronderstelling gemaakt dat de foto die op dat ogenblik genomen wordt representatief is voor een iets langere periode van tewerkstelling. En dat de verschillen tussen de twee foto's, – in Dynam-termen de instroom of uitstroom van werknemers – te maken hebben met echte jobtransities, en niet te wijten zijn aan het eerder “toevallig” wel of niet aanwezig zijn op één van de foto's. Voor een groeiende groep van zeer flexibele tewerkstellingsvormen is het maken van foto's echter niet ideaal om een volledig beeld te krijgen.

2. FOTO OF BEWEGENDE BEELDEN?

In de beschrijving van de arbeidsmarkt wordt gebruik gemaakt van verschillende tellingsmethodes, al naargelang er wordt vertrokken vanuit de werknemer (persoon) of vanuit de werkgever.

In het kader van de Labour Force Survey (Eurostat/Statbel) wordt aan de respondenten gevraagd naar hun tewerkstelling tijdens een referentieweek. Daarbij wordt een respondent als werkend geteld als die tijdens de referentieweek minstens 1 uur heeft gewerkt (of gewerkt zou hebben indien hij niet afwezig was voor vakantie, ziekte,...). Deze telling beoogt ook eerder de telling van het aantal personen met een tewerkstelling dan het aantal jobs dat wordt uitgeoefend. Het betreft als het ware een telling op basis van videobeelden – een telling van het aantal verschillende personen dat in beeld komt, ongeacht het tijdstip waarop dat gebeurt binnen de referentieperiode.

In het kader van de jaarrekeningen (Nationale Rekeningen) worden de werkgevers bevraagd naar hun personeelsbestand op één specifiek moment (of het gemiddelde over meerdere specifieke tijdstippen). Deze benadering peilt naar het aantal jobs. Daarbij maakt het niet uit welke personen deze jobs invullen, en of deze personen

nog een andere job bij een andere werkgever invullen. Deze telling komt neer op het maken van een foto en het tellen van het aantal personen op de ondernemingsfoto.

Traditioneel telt de RSZ het aantal werknemers/jobs op basis van een foto. Tot in de jaren '90 van vorige eeuw werd elke werkgever gevraagd naar het aantal werknemers op een specifiek moment. Ze moesten een foto maken van hun werknemersbestand en doorgeven hoeveel mensen er op die foto stonden. De RSZ-telling van het aantal arbeidsplaatsen was dan de optelsom van alle werknemerstellingen.

De invoering van de elektronische aangiftes (eerst Latg, daarna ook Dimona en DMFA) maakte van de gegevens LEED: linked-employer-employee-data. Dit liet de RSZ niet alleen toe om zelf een foto te maken per onderneming, maar ook om na te gaan wie er op meerdere foto's te vinden was. Zo ontstond naast de notie "arbeidsplaatsen" ook de notie "tewerkgestelde werknemer" (aantal personen met een job). Maar voor de telling "tewerkgestelde werknemer" worden personen alleen ingedeeld volgens de kenmerken zichtbaar op hun belangrijkste "foto" (arbeider/bediende, voltijds – deeltijds, sector,...). En zo telt een persoon die bijvoorbeeld een hoofdjob als gewone bediende combineert met een nevenjob als gelegenhedswerknemer enkel volgens de kenmerken van de hoofdjob.

De elektronische aangiftes laten de RSZ echter ook toe om zelf de instellingen van de beeldopname bij te stellen. De telling van bijvoorbeeld uitzendkrachten of gelegenhedswerknemers is sterk afhankelijk van het precieze moment waarop de foto wordt gemaakt. De tewerkstelling van gelegenhedswerknemers piekt in de weekends; die van uitzendkrachten is daarentegen dan het laagst. Al naargelang de laatste dag van het kwartaal dan een weekdag of weekenddag betreft, worden voor deze groepen meer of minder arbeidsplaatsen geteld, wat een vertekening kan opleveren bij jaar-op-jaarrevoluties. Door af te stappen van een specifiek fotomoment en te werken met een iets langere periode worden dit soort kalendereffecten opgeheven. Er kan zelfs gewerkt worden met de volledige periode van de aangifte (een kwartaal).

De basisbenadering van de RSZ-statistiek blijft echter dezelfde, namelijk een scherpe foto voor elke onderneming. Daarvoor bleef de keuze voor een telling op de laatste dag van het kwartaal behouden. Voor werknemers met korte periodes van tewerkstelling pasten we echter de sluitertijd aan: aanwezigheid op de laatste dag van het kwartaal wordt bijgesteld tot aanwezigheid in de laatste week van het kwartaal. Hierdoor wordt een stabielere telling bereikt, zonder het gewicht van de occasionele tewerkstelling op te blazen zoals bij een nog langere referentieperiode het geval zou zijn. Bemerking daarbij: de specifieke telling voor zeer korte jobs wordt enkel toegepast voor de tewerkstellingsvormen die als zodanig herkenbaar zijn in de aangifte op basis van specifieke regelingen die voor hen zijn uitgewerkt. Dit geldt in de horeca bijvoorbeeld voor extra's, gelegenhedswerknemers en flexijobs. Voor werknemers zonder zo'n specifiek statuut geldt de gewone telling, ook al was hun tewerkstelling zeer kort.

Voor volumevariabelen, zoals arbeidsvolume in voltijdsequivalenten, aantal bezoldigde uren en lonen, wordt steeds gewerkt met de volledige periode. Deze volumevariabelen worden ook ingedeeld volgens de kenmerken van de prestatie, ongeacht of de persoon het volledige kwartaal in dienst was en ongeacht of die nog andere prestaties had tijdens dat kwartaal.

2.1. SPECIFIEKE AANPAK VOOR ATYPISCHE TEWERKSTELLING : GELEGENHEIDSRBEID IN LAND- EN TUINBOUW

Ook al worden de opname-instellingen aangepast om een stabiel beeld te krijgen, dat minder afhankelijk is van de toevalligheden van de kalender, toch blijven het slechts momentopnames en blijft het onduidelijk hoeveel en in welke mate werknemers actief zijn in deze atypische tewerkstellingsvormen. We illustreren de (noodzaak van een) specifieke aanpak aan de hand van enkele voorbeeldsectoren. In deze sectie bespreken we het specifieke stelsel van de gelegenhedswerknemers in de Land- en tuinbouw.

In de land- en tuinbouwsector geldt een specifiek systeem van gelegenhedswerk. In de tuinbouw is het systeem van kracht sinds 1 juli 1994 en in de landbouwsector sinds 1 april 2000. Het is er op gericht om op een flexibele manier (seizoens-)arbeiders te kunnen inzetten tijdens piekperiodes¹.

In de klassieke tewerkstellingsstatistiek van de RSZ beschrijven we de loontrekkende tewerkstelling aan de hand van het aantal arbeidsplaatsen (einde kwartaal), het aantal tewerkgestelde werknemers (einde kwartaal) en het arbeidsvolume in voltijdsequivalenten (tijdens het kwartaal). Tabel 1 vat de eerste twee indicatoren samen voor de gelegenhedswerknemers in land- en tuinbouw voor de vier kwartalen van 2023; in tabel 2 bekijken we het voltijdsequivalent.

TABEL 1: GELEGENHEIDSWERKNEMERS – KLASIEKE TELLING EINDE KWARTAAL

Gelegenhedswerknemers Land- en tuinbouw	2023/1	2023/2	2023/3	2023/4
Tewerkgestelde Werknemers einde kwartaal	8.807	12.865	18.243	3.676
Arbeidsplaatsen einde kwartaal	9.117	13.437	19.195	3.855

Bron: RSZ

Tabel 1 toont dat er voor alle variabelen behoorlijke verschillen zijn per kwartaal. Zo worden er op het einde van het 4de kwartaal slechts 3.676 tewerkgestelde werknemers geteld voor 3.855 arbeidsplaatsen.

Verder merken we nog op dat het aantal arbeidsplaatsen en het aantal tewerkgestelde werknemers dicht bij elkaar liggen. Dit wijst erop dat de meeste gelegenhedswerknemers die op het einde van het kwartaal geteld worden op dat ogenblik geen andere job uitoefenden (niet binnen dezelfde sector, maar ook niet in een andere sector). Zoals hierboven reeds vermeld worden “tewerkgestelde werknemers” alleen ingedeeld met de kenmerken van de hoofdjob, en verdwijnen de tweede, derde, ... jobs dan uit de telling.

De telling einde kwartaal voor deze gelegenhedswerknemers is, zoals eerder werd aangegeven, niet gebaseerd op de laatste dag maar op de laatste week. Indien we

(1) Meer info op https://www.socialsecurity.be/employer/instructions/dmfa/nl/latest/instructions/socialsecuritycontributions/calculationbase/occasional_agriculture_horticulture.html

de referentieperiode echter verder oprekken tot een volledig kwartaal, en het aantal arbeidsplaatsen, tewerkgestelde werknemers en het arbeidsvolume tijdens het kwartaal tellen, krijgen we een heel ander beeld.

TABEL 2: GELEGENHEIDSWERKNEMERS –TELLING TIJDENS KWARTAAL BRON: RSZ

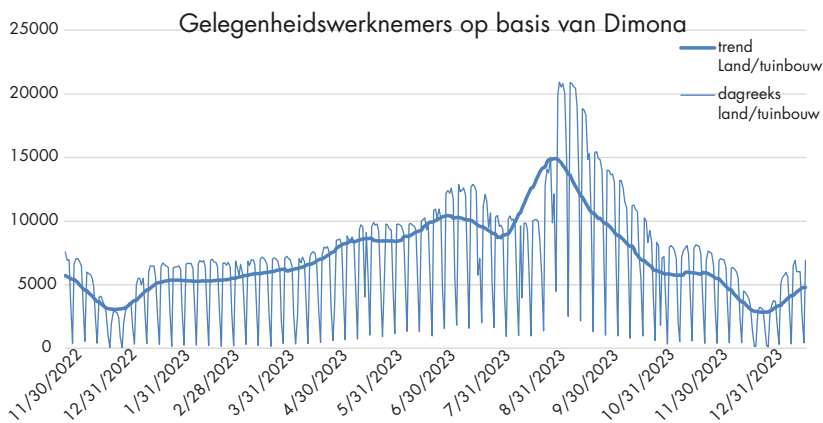
Gelegenheidswerknemers Land- en tuinbouw	2023/1	2023/2	2023/3	2023/4
Tewerkgestelde Werknemers tijdens het kwartaal	14.909	20.910	35.343	21.817
Arbeidsplaatsen tijdens het kwartaal	16.729	24.584	43.144	26.158
Arbeidsvolume in vte	7.975,8	11.020,0	16.875,4	9.468,7

Bron: RSZ

In eerste instantie valt op dat de aantallen arbeidsplaatsen en tewerkgestelde werknemers per kwartaal heel wat hoger liggen dan voor de eerste meting. Zo liggen het aantal arbeidsplaatsen en het aantal tewerkgestelde werknemers voor het 4de kwartaal meer dan 5 keer hoger dan de meting gebaseerd op de laatste week van het kwartaal. Ook het arbeidsvolume voor het 4de kwartaal is echter heel wat hoger dan de klassieke telling in tabel 1, wat er op duidt dat er heel wat tewerkstelling is geweest tijdens het kwartaal, maar dat op het moment van de foto in de laatste week van het kwartaal veel werknemers niet meer in dienst waren

Dit blijkt natuurlijk ook uit het beeld dat we kunnen samenstellen op basis van Dimona. Elke dag gelegenheidsarbeid moet in Dimona apart aangegeven worden, zodat een dag-op-dag telling mogelijk is. Deze toont aan dat de aanwezigheid binnen een kwartaal sterk kan variëren.

GRAFIEK 1: GELEGENHEIDSWERKNEMERS IN LAND- EN TUINBOUW OP BASIS VAN DIMONA

Bron: RSZ

Gelegenheidsarbeiders in land- en tuinbouw werken meestal volledige werkdagen (of zelfs meer). Hun arbeidsvolume in een kwartaal is dan ook vooral afhankelijk van het aantal gepresteerde dagen. Het arbeidsvolume in voltijdsequivalenten is dan ook een goede indicator voor hun gemiddelde aanwezigheid tijdens het kwartaal.

Uit de vergelijking van tabel 2 met tabel 1 blijkt ook het grotere verschil tussen de aantallen arbeidsplaatsen en tewerkgestelde werknemers bij een langere referentieperiode. Dit wijst er op dat er tijdens een kwartaal wel meer werknemers bij verschillende werkgevers actief zijn geweest, maar dan vaker in opeenvolgende tewerkstellingen. De telling over een kwartaal lijkt dus een vollediger beeld te geven, omdat met alle jobs tijdens het kwartaal wordt rekening gehouden. Maar de telling van personen blijft onvolledig doordat personen met een hoofdjob buiten de gelegenheidsarbeid nog steeds uit de telling verdwijnen, omdat ze enkel worden meegeteld in de kenmerken van de hoofdjob.

Om hieraan tegemoet te komen heeft de RSZ een kwartaal- en jaartelling op werknemerstype ontwikkeld. Daarbij wordt eerst een selectie gemaakt van de deelpopulatie die men in kaart wil brengen, en daarna worden pas de tellingen van “job” en “werknemer” geoperationaliseerd. Dit belet dat prestaties van het specifieke werknemerstype uit beeld verdwijnen omdat ze bijkomstig zijn ten opzichte van andere prestaties (bij dezelfde of een andere werkgever).

Ook worden de prestaties op jaarbasis gecumuleerd, waarbij dan de telling van één werknemer bij éénzelfde werkgever één arbeidsplaats op jaarbasis oplevert, ook al was de tewerkstelling gespreid over meerdere kwartalen. Op deze manier worden ook alle personen geteld die in minstens één van de kwartalen in het specifieke werknemerstype actief geweest zijn.

Volumevariabelen, zoals het arbeidsvolume in voltijdsequivalenten, veranderen niet door de aangepaste telling, maar ze kunnen in deze benadering wel gebruikt worden voor indelingen in klassen. Zo kan een inschatting gemaakt worden van in welke mate werknemers actief zijn geweest als gelegenheidswerknemers.

TABEL 3: GELEGENHEIDSWERKNEMERS – AANGEPASTE TELLING

Gelegenheidswerknemers Land- en tuinbouw	Op kwartaalbasis				Op jaarbasis
	2023/1	2023/2	2023/3	2023/4	2023
Werkgevers	1.739	2.055	2.242	2.054	2.685
Gelegenheidswerknemers	16.179	25.428	39.395	25.493	59.239
Arbeidsplaatsen	17.045	27.181	44.576	27.574	71.544

Bron: RSZ

Dit volledig beeld illustreert dat er in het eerste kwartaal van 2023 16.179 personen actief waren als gelegenheidswerknemers, waarbij ze samen 17.045 jobs hebben uitgeoefend bij 1.739 werkgevers (voor een job telt een gelegenheidswerknemer a rato van het aantal werkgevers waarbij hij/zij werd tewerkgesteld). Maar om het jaarbeeld samen te stellen volstaat het niet om een som of een gemiddelde over de 4 kwartalen te nemen. Sommige gelegenheidswerknemers zullen slechts in 1 kwartaal geteld worden, anderen waren in de 4 kwartalen bij dezelfde of bij verschillende werkgevers actief. De telling op jaarbasis leert dat er in 2023 in totaal maar liefst 59.239 personen als gelegenheidswerknemer actief geweest zijn en dat dit aanleiding gaf tot 71.544 jobs. Deze tewerkstelling had plaats bij 2.685 werkgevers.

Dit laat toe om een beeld te geven van de “gemiddelde” gelegenheidswerknemer/werkgever in de land- en tuinbouw. Zo had een “gemiddelde” werkgever op jaarbasis 26,6 gelegenheidswerknemers in dienst, die een arbeidsvolume van 4,42 voltijdse werknemers op jaarbasis presteerden. Een gelegenheidswerknemer presteerde gemiddeld 0,19 vte (ongeveer 52 voltijdse dagen) en dit bij 1,2 werkgevers.

TABEL 4: GEMIDDELDE GELEGENHEIDSWERKGEVER EN WERKNEMER IN 2023

De gemiddelde gelegenheidsarbeid in land- en tuinbouw	
werkgever	werknemer
26,6 werknemers	1,2 werkgevers
4,42 vte	0,19 vte

Bron: RSZ

Het jaarbeeld geeft ons ook nog andere mogelijkheden om de cijfers te analyseren en te rapporteren zoals blijkt uit tabellen 5 en 6. Uit tabel 5 blijkt dat iets meer dan 1 op 3 gelegenheidswerknemers in de land-en tuinbouw slechts een beperkt aantal dagen (minder dan 25 dagen) aan de slag was; en dat 1 op 5 werknemers meer dan 75 dagen werd ingezet. De meeste gelegenheidswerknemers (bijna 85%) waren maar bij 1 werkgever aan de slag, zoals blijkt uit tabel 6. Slechts 4% was aan de slag bij 3 of meer werkgevers.

TABEL 5: GELEGENHEIDSWERKNEMERS IN LAND- EN TUINBOUW VOLGENS HET AANTAL DAGEN GEPRESTEERD OP JAARBASIS – 2023

Gelegenheidswerknemers met	Aantal	Aandeel
minder dan 25 dagen	21.356	36,1%
25 tot 49 dagen	14.308	24,2%
50 tot 74 dagen	11.677	19,7%
75 tot 99 dagen	7.988	13,5%
100 dagen of meer	3.910	6,6%

Bron: RSZ

TABEL 6: AANTAL GELEGENHEIDSWERKNEMERS IN LAND- EN TUINBOUW INGEDEELD VOLGENS HUN AANTAL WERKGEVERS

Aantal gelegenheidswerknemers bij	
1 werkgever	49.930
2 werkgevers	7.260
3 werkgevers	1.459
4 werkgevers	371
5 en meer	219

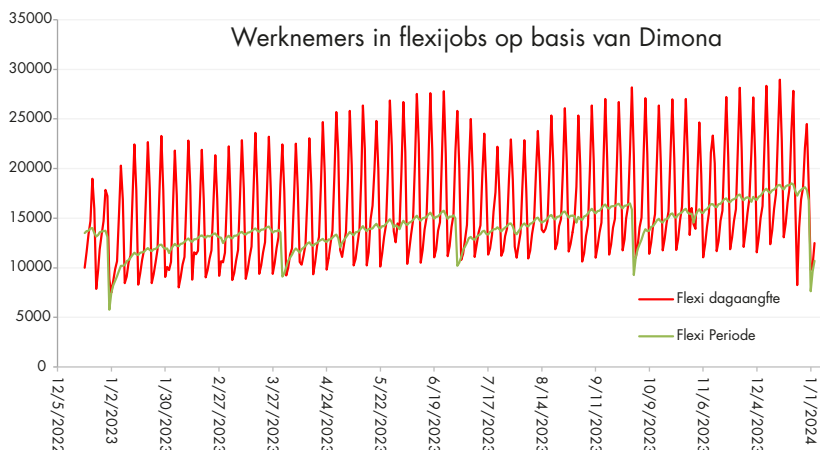
Bron: RSZ

2.2. SPECIFIEKE AANPAK VOOR ATYPISCHE TEWERKSTELLING : FLEXIJOBS

Initieel ingevoerd in het vierde kwartaal van 2015 als een specifieke maatregel voor voltijdse werknemers die willen bijklussen in de horeca, werden de flexijobs de voorbije jaren verder uitgebreid. Vanaf 2018 konden ook gepensioneerden flexijobs uitvoeren en het aantal sectoren werd in 2018 en in 2023 verder uitgebreid².

Ook voor deze tewerkstellingsvorm is de klassieke foto niet geschikt om een volledig beeld te geven. Op de RSZ-website werd daarom ook al met de notie arbeidsplaatsen tijdens het kwartaal gewerkt. Maar ook dat biedt geen antwoord op de vraag hoeveel werknemers er nu eigenlijk actief zijn in een flexijob.

(2) Zie onder meer (https://www.socialsecurity.be/employer/instructions/dmfa/nl/latest/instructions/socialsecuritycontributions/calculationbase/flexi_and_overtime_horeca.html)

GRAFIEK 2: FLEXIJOBS OP BASIS VAN DIMONA

Bron: RSZ

Grafiek 2 geeft ons al een eerste blik op basis van de Dimona aangiften. Flexijobs kunnen zowel per dag als per periode in Dimona aangegeven worden.³ De telling op basis van de dagaangiften geeft een grillig verloop weer, met pieken in de weekenden en dalen tijdens de week, maar de seizoenschommelingen zijn eerder beperkt.

Dit blijkt ook uit tabel 7, waar de verschillen per kwartaal eerder beperkt zijn.

TABEL 7: FLEXIJOBS – TELLING TIJDENS EN EINDE KWARTAAL (KLASSIEKE TELLING)

Flexijobs	2023/1	2023/2	2023/3	2023/4
Tewerkgestelde Werknemers einde kwartaal	17.645	19.891	21.082	19.522
Arbeidsplaatsen einde kwartaal	68.406	77.402	80.946	72.199
Tewerkgestelde Werknemers tijdens het kwartaal	22.765	25.786	27.819	29.625
Arbeidsplaatsen tijdens het kwartaal	121.616	139.995	150.457	151.018
Arbeidsvolume in vte	17.361,2	21.221,2	22.345,6	23.682,9

Bron: RSZ

De verschillen tussen het aantal arbeidsplaatsen einde kwartaal en tijdens het kwartaal is groot. Heel wat tewerkstellingen zijn dus reeds afgelopen voor de laatste week van

(3) Flexijobs kunnen zowel per dag als per periode in Dimona aangegeven worden. Bij een periode-aangifte wordt begin- en einddatum van de tewerkstelling opgegeven maar daaruit kan niet afgeleid worden op welke dagen de tewerkstelling echt plaatsvindt. Elke periode van een periode-aangifte moet binnen een kwartaal vallen, wat de dalen aan het begin van elk kwartaal verklaart.

het kwartaal. Verder merken we nog het grote verschil tussen het aantal arbeidsplaatsen en het aantal tewerkgestelde werknemers. Dit wijst erop dat de meeste werknemers in flexijobs ook een andere job uitoefenden. Dit hoeft niet te verbazen, het stelsel is net bedoeld voor werknemers die reeds een hoofdjob hebben. Deze telling van tewerkgestelde werknemers geeft dan ook een sterke onderschatting van het aantal personen dat een flexijob heeft uitgeoefend. Op een gelijkaardige manier als voor de gelegenheidswerknemers in land- en tuinbouw, kunnen we voor flexijobs een correcter beeld geven, zoals tabel 8 toont.

TABEL 8: FLEXIJOBS – AANGEPASTE TELLING

Flexijobs	Op kwartaalbasis				Op jaarbasis
	2023/1	2023/2	2023/3	2023/4	2023
Werkgevers	21.417	22.895	23.804	24.215	29.532
Flexijobwerknemers	106.461	120.277	129.666	130.927	192.681
Arbeitsplaatsen	123.295	142.026	152.716	153.399	262.883

Bron: RSZ

Uit tabel 8 blijkt dat het aantal personen dat een flexi-job had in elk kwartaal vele malen hoger ligt dan wat tabel 7 doet uitschijnen. Tijdens het vierde kwartaal 2023 waren bijna 131.000 mensen actief in een flexijob. Uit de jaartotalen blijkt bovendien dat de werkgevers en werknemers met flexijobs in meerdere kwartalen voorkomen. Ook kunnen we afleiden dat een werkgever die gebruik maakt van flexijobs, dit op jaarbasis doet voor gemiddeld 8,9 werknemers met een arbeidsvolume van 0,72 voltijdsequivalenten. Een gemiddelde flexijobwerknemer was aan de slag bij gemiddeld 1,4 werkgevers en presteerde een arbeidsvolume van 0,11 voltijdsequivalenten.

Naast de gemiddeldes is ook de spreiding interessant. Uit tabel 9 blijkt dat drie kwart van de werknemers met een flexijob bij 1 werkgever aan de slag was, terwijl 7,5% van de werknemers in 2023 flexijobs heeft uitgeoefend bij 3 of meer werkgevers. Uit tabel 10 blijkt dat iets meer dan de helft van de flexijobwerknemers⁴ in 2023 minder dan 25 dagen een flexijob heeft gedaan. Bijna 1 op 10 van de flexijobwerknemers totaliseerden in 2023 100 dagen of meer.

(4) Voor flexijobwerknemers die in een onderneming tewerkgesteld worden via een uitzendkantoor, geldt het uitzendkantoor als werkgever. Het aantal werkgevers is dus een onderschatting van het aantal ondernemingen dat beroep doet op flexijobs.

TABEL 9: AANTAL FLEXIJOBWERKNEMERS IN 2023 INGEDEELD VOLGENS HUN AANTAL WERKGEVERS

Aantal flexijobwerknemers bij	
1 werkgever	145.086
2 werkgevers	33.311
3 werkgevers	9.358
4 werkgevers	3.029
5 en meer	1.897

Bron: RSZ

Uit tabel 10 blijkt dat iets meer dan de helft van de flexijobwerknemers in 2023 minder dan 25 dagen een flexijob heeft uitgevoerd. Bijna 1 op 10 van de werknemers in een flexijob totaliseerden in 2023 100 dagen of meer.

TABEL 10: FLEXIJOBWERKNEMERS INGEDEELD VOLGENS HET AANTAL DAGEN GEPRESTEERD OP JAARBASIS – 2023

Flexijobwerknemers met	Aantal	Aandeel
minder dan 25 dagen	108.307	56,2%
25 tot 49 dagen	36.694	19,0%
50 tot 74 dagen	18.903	9,8%
75 tot 99 dagen	11.184	5,8%
meer dan 100 dagen	17.593	9,1%

Bron: RSZ

2.3. SPECIFIEKE AANPAK VOOR ATYPISCHE TEWERKSTELLING : UITZENDKRACHTEN⁵

Ook bij de tewerkstelling van uitzendkrachten is het moeilijk om iedereen op de foto te krijgen. In tabel 11 wordt de tewerkstelling volgens de klassieke telling aan het einde van het kwartaal opgenomen.

(5) Hier nemen we alle werknemers die via een uitzendkantoor worden tewerkgesteld bij een gebruiker, en die niet onder een specifieke tewerkstellingsvorm van gelegenheidswerknemer, flexijob, artiest of student worden tewerkgesteld.

TABEL 11: UITZENDKRACHTEN - KLASSIEKE TELLING EINDE KWARTAAL

Uitzendkrachten	2023/1	2023/2	2023/3	2023/4
Tewerkgestelde Werknemers einde kwartaal	102.677	105.889	107.495	97.708
Arbeitsplaatsen einde kwartaal	112.779	117.310	119.116	106.532

Bron: RSZ

In tabel 12 wordt vervolgens de tewerkstelling tijdens het kwartaal geteld. Daaruit blijkt dat er op deze manier heel wat meer werknemers en arbeidsplaatsen in het vizier komen. Dat deze arbeidsplaatsen vaak geen volledig kwartaal werden uitgevoerd, blijkt uit het arbeidsvolume in vte. Dit ligt op minder dan de helft van het aantal arbeidsplaatsen, voornamelijk omdat veel uitzendkrachten beperktere periodes hebben gewerkt.

TABEL 12: UITZENDKRACHTEN - KLASSIEKE TELLING TIJDENS KWARTAAL

Uitzendkrachten	2023/1	2023/2	2023/3	2023/4
Tewerkgestelde Werknemers tijdens het kwartaal	148.856	149.446	155.656	163.872
Arbeitsplaatsen tijdens het kwartaal	218.387	220.724	223.776	239.483
Arbeitsvolume in vte	88.983,7	91.940,5	86.921,7	97.896,2

Bron: RSZ

Maar ook in deze tabel wordt het effectieve aantal personen die een periode als uitzendkracht hebben gewerkt onderschat. Bovendien kan niet worden afgeleid in hoeverre werknemers meerdere kwartalen als uitzendkracht actief waren.

In de aangepaste telling, enkel gebaseerd op de deelpopulatie van uitzendkrachten, worden wel alle personen met een uitzendjob geteld, zowel op kwartaal- als op jaarbasis.

TABEL 13: UITZENDKRACHTEN – AANGEPASTE TELLING

Uitzendkrachten	Op kwartaalbasis				Op jaarbasis
	2023/1	2023/2	2023/3	2023/4	2023
Werkgevers (uitzendondernemingen)	246	253	248	249	260
Uitzendwerknemers	200.349	199.410	205.195	216.882	476.991
Arbeitsplaatsen	226.200	223.126	229.422	245.687	623.044

Bron: RSZ

Uit tabel 13 blijkt dat gemiddeld meer dan 200.000 werknemers per kwartaal als uitzendkracht hebben gewerkt, en dat op jaarbasis zelfs bijna 477.000 werknemers als uitzendkracht hebben gewerkt. De verhouding tussen de gegevens op jaarbasis en op kwartaalbasis is groter dan bij de flexijobs. Dit is een aanwijzing dat er een groter verloop is van uitzendkrachten en dat ook voor heel wat werknemers het werk als uitzendkracht een tijdelijke fase is.

Het aantal arbeidsplaatsen opgenomen in tabel 13 telt het aantal combinaties werkgever (= uitzendkantoor), uitzendwerknemer. Vanaf 2023 moet in de RSZ-aangifte ook voor elke uitzendtewerkstelling ook de gebruiker vermeld worden. Dit laat toe om ook het aantal uitzendopdrachten (aantal combinaties uitzendkracht/gebruiker) te gaan tellen. Die aangepaste telling voor uitzendkrachten wordt momenteel verder uitgewerkt.

3. CONCLUSIE

Hoeveel werknemers zijn er? En hoeveel werknemers zijn actief in een flexijob? Het zijn eenvoudige vragen, maar het formuleren van een antwoord vraagt een grondigere analyse van wat en hoe geteld wordt. Net als in de fotografie, moet de statisticus bepalen wat scherp in beeld moet komen. Voor zeer tijdelijke tewerkstelling in het bijzonder dreigen klassieke tellingsmethodes tekort te schieten. In een steeds flexibeler arbeidsmarkt wordt door het beleid meer en meer ingezet op het faciliteren van zeer flexibele tewerkstellingsvormen. Zowel bij het opstellen als bij het gebruik van arbeidsmarktstatistieken moet men zich bewust zijn van wat en hoe men deze tewerkstelling in kaart kan brengen. Een binaire indicator werkend/niet-werkend zal niet meer volstaan.

INHOUDSTAFEL

TELLING VAN WERKNEMERS IN ZEER FLEXIBELE TEWERKSTELLINGSVORMEN

1.	INLEIDING	485
2.	FOTO OF BEWEGENDE BEELDEN?	485
2.1.	SPECIFIEKE AANPAK VOOR ATYPISCHE TEWERKSTELLING : GELEGENHEIDSARBEID IN LAND- EN TUINBOUW	487
2.2.	SPECIFIEKE AANPAK VOOR ATYPISCHE TEWERKSTELLING : FLEXIJOBS	491
2.3.	SPECIFIEKE AANPAK VOOR ATYPISCHE TEWERKSTELLING : UITZENDKRACHTEN	494
3.	CONCLUSIE	496

